

osnovo prenamejati, ker je še le l. 1868 postava bila dana, kako pol. gosposke osnovati. Osnova se je sicer res še le leta 1869 zvršila, toda na kar se je pri tej osnovi mislilo, se ni izpolnilo. Mislilo se je na to, da bodo srenje in drugi zastopi velik del onih poslov, ktere so poprej politične gosposke opravljale, lahko zvrševali, da se jim celó še več poslov prepustiti zamore. Vse to se pa ni izpolnilo! — Nekteri tudi mislijo, da navstane velik hrup, ako se osnova pol. oblastnj zopet prename. Toda vsak dan se bolj kaže, da je ta osnova nedostatna (ungenügend), kar spričuje tudi vladino početje, kajti ni še 2 leti, kar se je okrajno glavarstvo v Licenu v dva okraja razdeliti moralo, in ravno zdaj se hoče tudi celjsko okr. glavarstvo razdeliti. Hrup in nestanovitnost službe zaradi tega ni navstala in navstati tudi ne more, ako se tudi v prihodnjih v posamesnih slučajih ozir jemlje na potrebe, ter se enake premembe tudi pri drugih okr. glavarstvih godijo.“ —

Odbor za srenjske zadeve je pa, kakor smo zadnjič natanko razložili, za policijske in tudi druge zadeve, kterim srenje — po mislih teh teoretikov — niso kos, predlagal posilno zloženje več srenj v „upravno srenjo“ (Verwaltungsgemeinde), ktere zastopniki bi bili predstojniki dotičnih zloženih srenj in še nekteri drugi izmed odbornikov, vlada bi pa tem srenjam dala uradnikov. V imenu vlade je temu pritrjeval dež. predsednik, žl. Kütbeck. Po pravici je pa zoper to novo oblast ugovarjal dež. glavar, dr. Kaiserfeld, rekoč: „Upravne srenje bile bi naravno nasprotno samoupravi, ne bile bi druga, kakor vladi povoljna naprava, za srenje pa silno draga stvar.“ — Po naših mislih bi prav „upravne srenje“ tudi za našo narodnost in politično svobodo silno nevarne bile, kajti uradnik bi župane v rokah imel in politiko sukal po svoji, t. j. vladini volji.

Če se torej taka dva zvedenca, kakor sta deželni glavar, dr. Kaiserfeld, in g. Herman, v poglavitnih rečeh zastran prename srenjske postave in javne uprave skladata, je naravno dolžnost vseh srenj, da podpirajo — in to v svojo največo korist — blage namene teh gospodov. Naj še v pojasnjenje dostavimo, da bi naj po g. Hermanovem predlogu nove okrajne gosposke vsa oblast: politično, sodnijsko in davkarsko v rokah imele. Tako bi kmet lahko opravil vse, karkoli ima pri gosposki opraviti, v enem dnevu, na enem mestu in — za polovico bolj cenó kakor zdaj, ker bi gosposka morala tudi vse to storiti, kar je zdaj treba za novo plačilo pri notarju napravljati dati.

Ker je torej korist te osnove za kmečke srenje tako očitna, povzdignemo glas in opominjamo srenjske zastope, da se oglasite in v pravem času v peticijah do dež. odbora svoje želje in tirjatve na znanje daste. Če se pa zdaj ne ganete, se tudi pritoževati ne boste mogli, ako

se srenjske postave brez vas spremenijo tako, da ne bo boljše, ampak v mnogem oziru še slabše za vas! — Berite in premislite prav dobro, kar smo vam danas in v prejšnjem listu gledé srenjskih zadev obširno povedali. — Prihodnjič vam pa podamo načrt prošnje do dež. odbora za porabo.

Prvo desetletje „Matice slovenske.“

Z najvišim sklepom od dné 4. svečana 1864 je bila „Matica“ dovoljena ter je stopila v življenje. Letos torej slavi desetletnico svojega obstanka. Naj torej v spomin posnamemo poglavitne stvari iz poročila, ki je izdelano za občni zbor 4. marejja t. l.

„Matica“ šteje 5 častnih in nad 2300 drugih udov, med temi nad 400 ustanovnikov. V zvezi stoji s 32 učenjskimi društvi in ima po vseh slovenskih krajih nad 100 poverjenikov. Imela je 8 občnih zborov in 29 odborovih sej. Nje premoženje naraslo je nad 61.000 gld. 500 gld. in več so „Matice“ darovali: Dr. Lovro Toman 10.000 gld., Mat. Debeljak 8243 gld., Ljubljanska hranilnica 3000 gld., dekan Jož. Rozman iz Konjic 1000 gld., Dijakovski škof Strossmayer 1000 gld., Fid. Trpine in baron Cojz vsak po 500 gld. — G. Pet. Kozler poklonil ji je 707 zemljevidov slovenskih pokrajin in 470 krajnih imenikov, kar je vse nad 700 gld. vredno; pokojni dr. Toman pa ploščo za diplome, ktere dobi proti primernemu povračilu vsak ud, ki jih želi.

Potrošila je „Matica“ do zdaj 34.500 gld. za izdavanje znanstvenih knjig in zemljevidov do lepe številke 31.

Za leto 1873 dobijo udje: „Letopis“ za 1872. in 1873. leto, in „Slovanstva“ I. del. — „Letopis“ obsega 29³/₄ tiskanih pol ter ima v prvem delu obširno poročilo o Matičinem delovanju od 1. sept. 1871 do 1. julija 1873. in imenik udov; potem življenjepisne črtice umrlih odličnih matičarjev: Bl. Potočnika, dr. Mat. Preloga, Jan. Zalokarja in A. barona Cojza. — Drugi del pri naša zanimive spise zgodovinskega, prirodopisnega in lepoznanškega zapopadka. Dodana je slika barona A. Cojza. — „Slovanstvo“ (22¹/₂ pôle) popisuje v I. delu, ki zdaj na svetlo pride, Jugoslovane: Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare. Priložena sta podučni knigi dva narodopisna zemljevida, narisana od g. profesorja Pleteršnika.

Matična knjižnica šteje nad 2000 ruskih, slovenskih, českich in hrvatsko-srbskih knjig.

Smrt je vzela „Matice“ mnogo najodličnejših členov: Dr. Lovro Tomana, početnika in prvega predsednika „Matice“; dobrotnika Mat. Debeljaka; večletnega podpredsednika, stolnega prošta v Ljubljani, Ant. Kosa; neutrudljivega, za „Matico“ neizmerno zaslužnega odbornika in tajnika Ant. Lésarja; odbornika barona A.

Cojza; odbornike in pisatelje: Mirosl. Vilharja, dra. Mat. Preloga, Pet. Hicingerja, An. Janežiča, Bl. Potočnika in druge.

Ob koncu poročila dostavlja gospod predsednik, dr. Costa, kateri je duša národnemu zavodu in vrednik „Letopisa.“ „Obžalujem, da ni bilo mogoče sklicati občnega zbora tečajem leta 1873, in da dobé udje knige za l. 1873 še le sedaj. A na eni strani me tolaži to, da vendar udje s tem ne trpé nobene dejanske škode; z druge strani naj pa tudi izrečem, da sili in okolščinam v okom priti ni bilo mogoče. Smrt g. tajnika prof. Lézarja, viharno politično gibanje l. 1873., v katero sicer „Matica“ ni bila vpletena, pa skoro vsi delajoči Slovenci (ob volitvah v jeseni), preobložitev tiskarnice z delom — to so razlogi zamude, kakoršna se morda ne bo več ponavljala.“ „Naj Bog blagoslovi tudi v prihodnje ta závod, in naj se ga krepko poprime národ slovenski, da bode storil v 2. svojem desetletji enak korak naprej, kakor ga je storil v prvem!“

Cerkvene zadeve.

Zaprte Poznanskega nadškofa Ledohovsky-a je dalo priliko, da so vsi kat. škofje na Pruskem, njih 12 po številu, razposlali vkupni pastirski list do vseh katoličanov na Pruskem, v katerem jih k stanovitnosti v veri in k molitvi za zaprtega nadškofa opominjajo. Med drugim rečejo: „Mi ne delamo prekucije v državi, kakor se nam podtika, ampak dolžnost do Boga in do Vas, katere nam je Bog izročil, nas veže, da se postavam ne podvržemo, katere nameravajo cerkvo božjo v korenini zatreti. . . . Kaj namreč imamo zavoljo svojega upora pričakovati? Zgubo premoženja, ječo in morebiti prezgodnjo smrt v ječi. Kaj imajo pričakovati zvesti duhovniki? Zgubo svojih služeb, pregnanje iz svojih fará, ostre kazni in ječe. In kako se bo tebi godilo, krščansko ljudstvo, kadar ne bodeš več imelo ne škofov, ne mešnikov, ne božje službe, ne sv. zakramentov? Strah nas je, le kar misliti na to. . . . Morebiti so časi že blizu, ko škofom ne bo več mogoče, vladati cerkve božje; — časi, ko bomo mešniki pokazati morali, da smo pravi mešniki, to je, da ne darujemo le kar daritve Kristusove na altarji, ampak da smo pripravljeni, tudi lastno krv in življenje darovati za cerkev Kristusovo; — časi, ko bodo kat. srenje brez dušnih pastirjev in brez službe božje. Dokler vam bo še količkaj mogoče, najti postavnega mešnika, in pri njem slišati sv. mešo, in od njega prejeti sv. zakramente, storite to radi in se ne ustrašite nijene težave. Z mešniki pa, ki z vašim škofom in rimskim papežem niso v zavezi, ne imejte nijene zaveze! — Ako brez lastnega zadolženja ne bode te mogli ne k sv. meši, ne k sv. zakramentom, pa bote trdni ostali v sv. veri, zaupajte, takrat bo milost božja

vse nadomestila. Potrjujte drug drugega v veri! Izrejte in podučite, vi starši! svoje otroke toliko bolj skrbno v sv. veri, da v njej stanovitni ostanejo, in da se tudi vi sami, kadar čas sedanjega preganjanja mine, brez kesanja nanje spominjati zamorete. — Molite za našega kralja in cesarja, in za našo predrago domovino! Molite za vse potrebe sv. cerkve in sv. Očeta! Molite za vse škofo in mešnike, posebno pa za zaprtega nadškofa, da ga božja milost tolaži, krepča in v kratkem zopet reši iz ječe!“

Tudi Vratislavskemu knezu in škofu, čigar škofija sega deloma tudi v Avstrijsko državo, so vse pobišje zavoljo ne plačane kazni po dražbi prodali. Njegov stolni kapitel je vse pokupil za silno drago ceno, in po pismu, ki je bilo pred državnim notarjem narejeno, zopet vse škofu nazaj izročil v poljubno porabo.

Katoličani na Českem, Slovani kakor Nemci, poslali so naravnoč svetlemu cesarju spomenico in prošnjo zoper verske postave. — Dne 1. marcija se je pa v sijajnem zboru kat. pol. društva za vse Česko sklenila resolucija, v kateri izrekajo vrli katoličani preč. českim škofom popolno udanost in odločno voljo, podpirati jih pri vsem, karkoli bodo proti pogubnim „verskim“ postavam odločili.

V Ljubljani je namestnik deželnega predsednika, knez Metternich, po razglasih na mestnih voglih prepovedal nabirati podpise proti verskim postavam. — Po tem takem bi se v ustavni Avstriji katoličani morali liberalcem na milost udati? Ne bo dal!

Sv. mislijo obhajajo Lazaristi iz Celja v Žnsemu od 28. febr. do 8. marcija.

Gospodarske stvari.

Steklina.

Mnogokrat se sliši, da je stekel pes človeka ali živinče ugriznil; naj torej „Slov. Gospodar“ svojim bralcem v tej zadevi potreben poduk poda.

Pasja steklina, na kateri psi, mačke, volkovi in lesice zbolijo, je neka posebna smrtna bolezen, katere natoro še ne poznamo popolnoma. Le-ta bolezen napravi v truplu bolene živine neki strup, ki se po vgrizu, pri katerem sline v rano pridejo in se s krvjo zmešajo, drugim živinam in tudi človeku vcepi. Ali tudi sline, ki kožo brez rane zadenejo, strup vcepijo, ni gotovo. Iz vcepljenega strupa se izcimi steklina deveti dan, včasih deveto nedeljo, in včasih še pozneje.

Poglaviti vzroki, iz katerih strašna bolezen izvira, so sledeči: Hudi in dolgi mraz, huda vročina, nagla prememba vročine in mraza.